KOHTUJURISTI ETTEPANEK

M. POIARES MADURO

esitatud 19. veebruaril 2009 [1]

1. Kuna EÜ asutamisleping näeb ette üksnes siseriiklike sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kooskõlastamise, mitte aga täielikku ühtlustamist, võib eri riikide õigusaktidesse jääda lahknevusi. Nii võib see, kui töötaja kasutab oma liikumisvabadust, pöörduda mõnikord tema kahjuks, ilma et tegu oleks asutamislepingu rikkumisega. Teisest küljest aga ei täituks asutamislepingu eesmärgid, kui liikumisvabaduse kasutamine viiks liikmesriigi õigusaktidega tagatud sotsiaalkindlustussoodustuste kadumiseni. Käesolevas kohtuasjas ilmneb hea näide sellise ebakõla kohta.

I. Põhikohtuasja asjaolud

2. Kõnesolev eelotsusetaotlus saadeti Euroopa Kohtule seoses K. Leymani ja Belgia sotsiaalkindlustusameti ehk Institut national d'assurance-maladie (edaspidi „INAMI") vahelise kohtuasjaga. Belgia kodanik K. Leyman töötas aastatel 1971-2003 Belgias. Augustis 2003 kolis ta Luksemburgi ja sellest alates on tema suhtes kehtinud Luksemburgi sotsiaalkindlustussüsteem. 8. juulil 2005 tunnistasid Luksemburgi ametiasutused ta töövõimetuks alates 8. juulist 2005 kuni 29. veebruarini 2012, mil ta jääb vanaduspensionile. Sellepärast määrasid Luksemburgi ametiasutused talle invaliidsuspensioni, mis hakkas kehtima kohe ja mida arvutatakse proportsionaalselt vastavalt nende poolt kohaldatavate õigusaktide kohaselt täitunud kindlustusperioodide pikkusele. Kõnealuse pensioni summa on kokku 322,83 eurot kuus.

3. Leyman esitas nõukogu määruse (EMÜ) nr 1408/71 [2] alusel INAMI-le taotluse invaliidsushüvitiste saamiseks Belgias täitunud kindlustusperioodide eest. INAMI rahuldas selle taotluse 23. juulil 2006, määrates talle sellised hüvitised igakuiselt 737,10 euro ulatuses. Siiski kuulus see pension väljamaksmisele alles alates 8. juulist 2006 vastavalt Belgia 14. juuli 1994. aasta seadusele kohustusliku arstiabi ja haiguskindlustuse kohta,

1 – Algkeel: inglise.

2 – 14. juuni 1971. aasta määrus sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes (konsolideeritud redaktsioon; EÜT 1997, L 28, lk 1; ELT eriväljaanne 05/01, lk 35).

mille kohaselt tekib õigus saada invaliidsushüvitist alles siis, kui töövõimetuks jäämisest on möödunud üks aasta, sellele eelneval perioodil on hüvitisesaajal aga õigus saada hüvitist nimetusega *indemnité d'incapacité primaire*.

4. Seega sai kaebuse esitaja oma töövõimetuse esimesel aastal Luksemburgi Suurhertsogiriigilt pensioni, mis oli arvutatud Luksemburgi territooriumil täitunud kindlustusperioodide põhjal, kuid ei saanud mingeid makseid Belgia sotsiaalkindlustusasutustelt.

5. Leyman vaidlustas INAMI otsuse Tribunal du travail de Nivelles'is (Nivelles'i tööasjade kohus), väites, et invaliidsuspensioni maksmise algusaja määramine 8. juulile 2006 on vastuolus liikumisvabadusega, ning nõudes sellest tulenevalt nimetatud pensioni maksmist alates 8. juulist 2005. Kuna kohtuvaidluses tekkis mitu küsimust seoses ühenduse õiguse tõlgendamisega, otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus menetluse peatada ja taotleda Euroopa Kohtult eelotsust.

II. Õiguslik taust ja eelotsuse küsimused

6. Selleks et täielikult mõista põhjenduskäiku, millel kõnesolev eelotsusetaotlus rajaneb, ning seda, mis on eelotsuse küsimustes kaalul, tuleks meenutada järgmisi õigusnorme.

7. Määruse nr 1408/71 IV lisas on liikmesriigid liigitatud kahte ossa vastavalt sellele, mis tüüpi sotsiaalõigusakte nad kohaldavad. Nn A-tüüpi süsteemis makstakse hüvitisi kindla määra järgi, hoolimata kindlustussüsteemiga seotuse kestusest; nn B-tüüpi süsteemis sõltub pensioni summa vastavate õigusaktide kohaselt täitunud kindlustusperioodide arvust.

8. Olukord, kus töötaja suhtes kehtivad – nagu käesoleval juhul – algul A-tüüpi õigusaktid nagu Belgias ja seejärel B-tüüpi õigusaktid nagu Luksemburgis, on määruse nr 1408/71 artikli 40 lõikes 1 reguleeritud viitega määruse 3. peatüki õigusnormidele, s.o artiklitele 44-51a. Nendest tulenevalt on töötajal õigus saada invaliidsuspensioni mitmes liikmesriigis ning see õigus tekib vastavalt igas siseriiklikus õigusnormistikus kehtestatud tingimustele, nagu on sätestatud artikli 44 lõikes 2.

9. Artikli 45 lõikes 1 on siiski täpsustatud, et hüvitiste saamise õiguse omandamise puhul tuleb vajalikul määral arvestada kõiki teistes

liikmesriikides täitunud kindlustusperioode. Seda kindlustusperioodide liitmise põhimõtet kajastab ka artikli 40 lõige 3 seoses sedalaadi olukordadega nagu käesolevas asjas tekkinu:

nii nagu oleks tegemist ajavahemikuga, mille eest ta sai rahalist haigushüvitist esimesena nimetatud liikmesriigi õigusaktide alusel või mille jooksul ta oli töövõimetu nimetatud õigusaktides määratletud tähenduses."

„a) Selleks et kindlaks määrata õigus saada hüvitist IV lisa A osas loetletud liikmesriigi õigusaktide alusel, mis seavad invaliidsushüvitiste andmise sõltuvusse rahalise haigushüvitise saamisest asjaomase isiku poolt või tema töövõimetusest teatava aja jooksul, tuleb juhul, kui töötajal või füüsilisest isikust ettevõtjal, kelle suhtes on nimetatud õigusaktid kehtinud, on invaliidsusega lõppev töövõimetus ajal, kui tema suhtes kehtivad teise liikmesriigi õigusaktid, arvesse võtta, ilma et see piiraks artikli 37 lõike 1 kohaldamist:

10. Selles osas, mis puudutab invaliidsushüvitise saamise õiguse algushetke artikli 40 lõike 3 punktiga a hõlmatud erijuhul, on artikli 40 lõike 3 punktis b sätestatud:

„b) Õigus saada invaliidsushüvitist esimesena nimetatud liikmesriigi õigusaktide alusel omandatakse kas nimetatud õigusaktides nõutava esialgse perioodi möödumise järel, mille eest saadakse haiguskompensatsiooni, või nimetatud õigusaktides nõutava esialgse töövõimetusperioodi möödumise järel, kuid mitte enne:

i) iga ajavahemik, mille eest ta on kõnealuse töövõimetuse põhjal saanud teise liikmesriigi õigusaktide alusel rahalist haigushüvitist või on selle asemel saanud jätkuvalt palka;

i) kuupäeva, kui on omandatud õigus saada punkti a alapunktis ii osutatud invaliidsushüvitist teise liikmesriigi õigusaktide alusel

ii) iga ajavahemik, mille eest ta on kõnealusele töövõimetusele järgnenud invaliidsuse põhjal saanud teise liikmesriigi õigusaktide alusel hüvitist määruse käesolevas, 2. peatükis ja järgmises, 3. peatükis määratletud tähenduses,

või

ii) päeva, mis järgneb viimasele päevale, mil asjaomasel isikul on õigus saada rahalist haigushüvitist teise liikmesriigi õigusaktide alusel."

11. Määruse nr 1408/71 artikli 46 kohaselt tuleb invaliidsuspensioni arvutada liikmesriigi õigusaktide kohaselt täitunud kindlustus- või elamisperioodide kogukestuse ja kõikide asjaomaste liikmesriikide õigusaktide kohaselt täitunud kindlustus- või elamisperioodide kogukestuse suhte põhjal.

12. Käesolevas asjas tekib raskus Belgia ja Luksemburgi õigusaktide erinevuse tõttu invaliidsuspensioni maksmise alguskuupäeva osas. Luksemburgi õigusnormide kohaselt tekib õigus pensionile alates esimesest töövõimetuse päevast, Belgia õigusnormide järgi aga ühe aasta möödudes töövõimetuse algusest, s. o käesoleval juhul alates 8. juulist 2006.

13. Nii sai kaebuse esitaja oma töövõimetuse esimese aasta jooksul ainult Luksemburgi invaliidsuspensioni, mille arvutamisel lähtuti üksnes Luksemburgis täitunud kindlustusperioodide kestuse proportsionaalsest osast, st kaebuse esitaja sai väiksema summa kui *indemnité d'incapacité primaire*, mille ta oleks saanud Belgiasse jäädes. Samal ajal keeldus INAMI määramast talle töövõimetuse esimeseks aastaks invaliidsuspensioni vastavalt tema Belgias täitunud kindlustusperioodide kestuse proportsionaalsele osale, tuues aluseks selle, et Belgia õigusnormide kohaselt eelneb invaliidsusele esialgne töövõimetusperiood nimetusega *incapacité primaire* ning artikli 40 lõike 3 punktiga b on käesolevaks juhuks ette nähtud, et õigus invaliidsuspensionile tekib – esimese liikmesriigi õigusaktide osas – „esialgse töövõimetusperioodi möödumise järel".

14. K. Leyman näeb nendes õigusnormides ühenduse liikumisvabaduse põhimõtte rikkumist. Seetõttu küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus oma kahes küsimuses Euroopa Kohtult sisuliselt seda, kas määruse nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punkt b ja Belgia 14. juuli 1994. aasta seaduse artikkel 93 on kooskõlas Euroopa Liidu kodanikele EÜ artikliga 18 tagatud vaba liikumise ja elukoha õigusega, niivõrd kui need kaks sätet võivad põhjustada liikumisvabadust kasutanud kodanike diskrimineerimist.

III. Õiguslik hinnang

15. Kõigepealt tuleb märkida, et ehkki küsimused on seotud EÜ artikliga 18, kuulub vaidlusalune olukord EÜ artikli 39 reguleerimisalasse, sest kaebuse esitaja asus Luksemburgi elama seal töötamiseks. Seega ei ole tarvis teha otsust EÜ artikli 18 tõlgendamise kohta, kuivõrd iga Euroopa Liidu kodaniku õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil on konkreetselt väljendatud EÜ artiklis 39 seoses töötajate liikumisvabadusega. [3]

16. Sellele vastavalt tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtlusi seoses määruse nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punkti b ja Belgia 14. juuli 1994. aasta seaduse artikli 93 õiguspärasusega hinnata EÜ artiklist 39 lähtudes. Siseriiklik kohus on seisukohal, et võimaldades üheaastast ooteaega enne invaliidsuspensioni kehtestumist, takistab vaidlusalune säte Leymanit kasutamast Belgias kutsekarjääri kestel omandatud õigusi tema töövõimetuse esimesel aastal. Seega seab see säte ta ebasoodsamasse olukorda, mis tekib ainult sellest, et ta kasutas oma liikumisvabadust.

17. Esmapilgul tundub, et asutamisleping ei keela kõnealust erinevust, mida lubavad ühenduse õigusaktid ja mida on täheldatud Belgia ja Luksemburgi õigusaktide vahel seoses invaliidsuspensionide maksmise algusajaga. Tõepoolest ei näinud asutamisleping ette liikmesriikide sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide ühtlustamist, vaid – EÜ artiklis 42 (varem EÜ asutamislepingu artikkel 51) – ainult selliste õigusaktide kooskõlastamise. Seega ei ole sellega piiratud liikmesriikide volitusi omaenda sotsiaalkindlustussüsteemide korraldamiseks. [4] Nimelt on iga liikmesriigi seadusandja pädev sätestama sotsiaalkindlustushüvitiste andmise tingimused. [5] Selle liikmesriikidele jäänud pädevuse tulemusel võib säilida siseriiklikes sotsiaalkindlustussüsteemides rakendatavate menetluste ja liikmesriikides töötavate isikute õiguste erinevusi. [6]

18. Liikmesriigid on haigus- ja invaliidsushüvitiste küsimustes valinud erinevaid lahendusi. Ühenduse seadusandja on seda arvestanud, piirdudes EÜ artikli 42 alusel vastu võetud määruse nr 1408/71 abil sellise kooskõlastamissüsteemi kehtestamisega, mis muu hulgas reguleerib eri asjaoludel oma liikumisvabadust kasutavate töötajate ja füüsilisest

3 – Vt selle kohta 26. novembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-100/01: Oteiza Olazabal (EKL 2002, lk I-10981, punkt 26); 26. aprilli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-392/05: Alevizos (EKL 2007, lk I-3505, punkt 66); 11. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-287/05: Hendrix (EKL 2007, lk I-6909, punkt 61).

4 – 9. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-493/04: Piatkowski (EKL 2006, lk I-2369, punkt 32); 13. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-385/99: Müller-Fauré ja van Riet (EKL 2003, lk I-4509, punkt 100); 3. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-103/06: Derouin (EKL 2008, lk I-1853, punkt 23).

5 – 30. jaanuari 1997. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-4/95 ja C-5/95: Stöber ja Piosa Pereira (EKL 1997, lk I-511, punkt 36); 28. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-120/95: Decker (EKL 1998, lk I-1831, punkt 22); eespool 4. joonealuses märkuses viidatud otsus kohtuasjas Müller-Fauré ja van Riet, punkt 100; 21. veebruari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-507/06: Klöppel (EKL 2008, lk I-943, punkt 16).

6 – 15. jaanuari 1986. aasta otsus kohtuasjas 41/84: Pinna (EKL 1986, lk 1, punkt 20); 12. juuli 1989. aasta otsus kohtuasjas 141/88: Jordan (EKL 1989, lk 2387, punkt 13); 19. märtsi 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-393/99 ja C-394/99: Hervein jt (EKL 2002, lk I-2829, punkt 50).

isikust ettevõtjate suhtes kohaldatavate õigusnormide kindlaksmääramist.[7] Seda tehes ei saa ühenduse seadusandja määrata siseriiklike sotsiaalkindlustusalaste õigusnormide sisu; selliste õigusnormide kooskõla asutamislepinguga tuleb tagada siseriiklikel ametivõimudel[8] ning ühenduse kohtuvõim saab seda kontrollida.

19. Seega näeb määruse nr 1408/71 artikkel 40 ette siseriiklike õigusnormide kooskõlastamise süsteemi juhuks, kui töötaja lahkub A-tüüpi õigusnormidega liikmesriigist B-tüüpi õigusnorme kohaldavasse liikmesriiki. Nagu juba märgitud, peaks iga liikmesriik, kus kindlustatud isik on töötanud, andma talle sel juhul invaliidsushüvitist vastavalt proportsionaalsele osale selle liikmesriigi territooriumil töötatud ajast, niivõrd kui see töötaja vastab hüvitise andmise tingimustele, mis on sätestatud asjaomasel territooriumil kohaldatavates siseriiklikes õigusaktides. Selles suhtes on määruse artikli 40 lõike 3 punktis b selgelt tunnistatud, et A-tüüpi liikmesriigid on mõnikord seadnud invaliidsuspensioni tingimuseks esialgse haigus- või töövõimetusperioodi täitumise.

20. Sellepärast tundub kaheldav, kas kaebuse esitajal on õigus saada Belgias invaliidsuspensioni alates oma töövõimetuse esimesest päevast. See tähendaks kohustust maksta kohe niisugust hüvitist, mida Belgia õigusnormide kohaselt antakse ainult üheaastase ooteaja möödudes. See tähendaks sundühtlustamist, samal ajal kui ühenduse õiguses on ette nähtud ainult siseriiklike õigusaktide kooskõlastamine.

21. Kas see Belgia sotsiaalseadusega ette nähtud ja määruse nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punktiga b lubatud hüvitise maksmise tingimus kui selline on EÜ artikli 39 rikkumine? Minu arvates mitte. See tingimus ei kujuta endast töötajate diskrimineerimist kodakondsuse alusel ega ka liikumisvabadust kasutavate töötajate diskrimineerimist. See kehtib ka nende töötajate suhtes, kes on töötanud kogu oma karjääri ajal ainult Belgias, ning võimalik ebasoodne tagajärg oma liikumisvabadust kasutanud töötajatele tuleneb pelgalt Belgia ja Luksemburgi omavahel vastuolulistest seadusandlikest valikutest seoses invaliidsuspensioni määramist reguleerivate tingimustega.

22. Samal ajal tuleb tõdeda, et Belgia õigusnormid seavad liikumisvabadust kasutavad töötajad ebasoodsamasse olukorda võrreldes nendega, kes jäävad edasi Belgia territooriumile, kui liikumisvabadust kasutavatel töötajad ei saa nõuda *indemnité d'incapacité primaire*'i. Sellepärast jääb alles küsimus, kas kaebuse esitaja ei oleks saanud taotleda Belgia seadusega ette nähtud *indemnité d'incapacité primaire*'i ühenduse õiguse alusel. Muidugi nähtub eelotsusetaotlusest, et formaalselt nõuab Leyman ainult invaliidsuspensioni

7 – Eespool 6. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Hervein jt, punkt 52; eespool 4. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Derouin, punkt 20.

8 – Eespool 6. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Hervein jt, punkt 53.

alates oma töövõimetuse esimesest päevast. Siiski seostuvad eelotsuse küsimused üldisemalt sellega, milline on – arvestades kõiki Belgias täitunud kindlustusperioode – töövõimetuse esimesel aastal mis tahes hüvitise maksmata jätmine kooskõlas ühenduse õigusega.

23. Siin ei ole küsimus seotud sellega, et Luksemburgi tööleasumise tulemusel saab Leyman Luksemburgi ametiasutustelt invaliidsuspensioni, mis on määratud suurhertsogiriigi territooriumil täitunud lühiajalisele kindlustusperioodile vastava proportsionaalse osa põhjal ja mille summa on väiksem kui *indemnité d'incapacité primaire*, mida oleks talle töövõimetuse esimesel aastal makstud, kui ta oleks jäänud Belgiasse. Nagu eespool rõhutatud, ei ühtlustanud ühenduse seadusandja sotsiaalkindlustushüvitiste summat. „Sellest tulenevalt ei taga asutamisleping töötajale, et tema tegevuse laiendamine ühest liikmesriigist mitmesse või üleviimine teise liikmesriiki oleks sotsiaalkindlustuse seisukohast neutraalne. Liikmesriikide sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide erinevust arvesse võttes võib niisugune laiendamine või üleviimine luua töötaja jaoks vastavalt asjaoludele sotsiaalkindlustuses nii soodsaid kui ebasoodsaid olukordi." [9] Sellest tuleneb, et põhimõtteliselt ei ole töötajate vaba liikumist käsitlevate sätetega vastuolus ükski ebasoodne tingimus – võrreldes ainult ühes liikmesriigis tegutseva töötaja olukorraga –, mis tuleneb tema tegevuse laiendamisest või üleviimisest teise või mitmesse teise liikmesriiki ja sellest, et tema suhtes hakkavad kehtima veel teatavad sotsiaalkindlustusalased õigusaktid. [10]

24. Sellest hoolimata on vaja eristada võimalikke ebasoodsaid olukordi, mis tulenevad eri liikmesriikide õigusaktide kohaldamisest isiku suhtes ja piiriüleste olukordade ebasoodsast reguleerimisest ühe liikmesriigi õigusaktides. Nii puudutab küsimus täpsemalt seda, kas ühenduse õigusnormidega on kooskõlas olukord, kus Luksemburgi Suurhertsogiriiki kolinud ja seal töötades töövõimetuks jäänud Belgia töötaja ei saa oma töövõimetuse esimesel aastal mingit hüvitist varem INAMI-le tasutud sotsiaalkindlustusmakseid arvestades, kuigi tal olnuks Belgiasse jäädes õigus saada alates esimesest töövõimetuspäevast *indemnité d'incapacité primaire*'i.

25. Komisjoni väitel on sellele küsimusele vastamisel asjakohane mitte niivõrd määruse

9 – Eespool 6. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Hervein jt, punkt 51; eespool 4. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Piatkowski, punkt 34.

10 – *Ibidem.*

nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punkt b, mis käsitleb ainult invaliidsuspensioni määramise küsimust, vaid artikli 40 lõike 3 punkt a. Muidugi on ka viimati nimetatud säte oma sõnastuselt seotud üksnes invaliidsuspensionidega ja pelgalt kohustab neid liikmesriike, kes, nagu Belgia, seavad selliste hüvitiste maksmise tingimuseks esialgse töövõimetusperioodi möödumise, võtma selle tingimuse täidetuse hindamisel arvesse kõiki perioode, mille kestel asjaomane töötaja on teise liikmesriigi õigusnormide alusel saanud töövõimetuse korral haigus- või invaliidsushüvitist. [11]

26. Siiski tuleb meenutada, et töötajate liikumisvabaduse tõhususe eesmärgil näeb EÜ artikkel 42 ette süsteemi, millega tagatakse võõrtöötajatele „kõigi eri riikide õigusaktide kohaselt arvessevõetavate perioodide kokkuliitmine, et omandada ja säilitada õigus saada toetust ja arvutada toetuse suurus”. Samuti on kohtupraktikas välja kujunenud, et kõikide määruse nr 1408/71 sätete tõlgendamisel tuleb lähtuda EÜ artikli 42 eesmärgist, milleks on aidata muu hulgas kindlustus-, elamis- ja töötamisperioodide kokkuliitmise kaudu kaasa töötajate liikumisvabaduse sisseseadmisele. [12] Kui seda ei ole suudetud saavutada, on Euroopa Kohus kõhklemata tühistanud määruse nr 1408/71 sätte, mis välistas võimaluse arvestada perioode, mille kestel maksti sotsiaalkindlustushüvitist teise liikmesriigi õigusnormide alusel, liikmesriigi õigusnormidega ette nähtud baasperioodi pikendamiseks. [13] Kuigi asutamislepingu kohaselt jäävad alles erinevused eri liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemide ja seega nendes liikmesriikides töötavate isikute õiguste vahel, ei täitu asutamislepingu eesmärk, kui töötajad peaksid oma liikumisvabaduse kasutamise tagajärjel kaotama ühe liikmesriigi õigusnormidega tagatud sotsiaalkindlustussoodustused. Selline tagajärg võib hoida ühenduse töötajaid tagasi liikumisvabaduse teostamisest ja nii olla takistuseks sellele vabadusele. [14] Seega tähendab kõnealune eesmärk seda, et võõrtöötajate õigus sotsiaalkindlustushüvitistele ei tohi kaduda ega nende hüvitised väheneda sellepärast, et

11 – Selle sätte kohaldamise näidete kohta vt 9. novembri 1977. aasta otsus kohtuasjas 41/77: Warry (EKL 1977, lk 2085); 12. jaanuari 1983. aasta otsus kohtuasjas 150/82: Coppola (EKL 1983, lk 43); need lahendid on nüüd sanktsioneeritud määruse nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punktiga a.

12 – Selle kohta vt 11. veebruari 1997. aasta otsus kohtuasjas C-244/97: Lustig (EKL 1998, lk I-8701, punkt 30); 9. augusti 1994. aasta otsus kohtuasjas C-406/93: Reichling (EKL 1994, lk I-4061, punkt 21); 26. oktoobri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-481/93: Moscato (EKL 1995, lk I-3525, punkt 27); 26. oktoobri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-482/93: Klaus (EKL 1995, lk I-3551, punkt 21).

13 – Vt 18. aprilli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-290/00: Duchon (EKL 2002, lk I-3567). Seda on analüüsitud teoses Mavridis, P., *La sécurité sociale à l'épreuve de l'intégration européenne*, Bruylant, 2003, lk 657-659.

14 – Vt 5. oktoobri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-165/91: van Munster (EKL 1994, lk I-4661, punkt 27); 4. oktoobri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-349/87: Paraschi (EKL 1991, lk I-4501, punkt 22); 20. septembri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-12/93: Drake (EKL 1994, lk I-4337, punkt 22); 11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-228/07: Petersen (EKL 2008, lk I-6989, punkt 43).

need töötajad on kasutanud asutamislepinguga tagatud liikumisvabadust, [15] ning et kindlustus-, elamis- või töötamisperioodide kokkuliitmise reegli eesmärk on tagada, et töötaja ei jää asutamislepinguga antud liikumisvabaduse kasutamise tagajärjel ilma sotsiaalkindlustussoodustustest, millele tal olnuks õigus, kui ta oleks kogu aeg töötanud ainult ühes liikmesriigis. [16]

27. Kui Leyman oleks alati töötanud – ja kõik tema kindlustusperioodid oleksid täitunud – Belgias või kui ta oleks jäänud invaliidiks või töövõimetuks Belgias – võimalik, et pärast töötamist teises liikmesriigis –, oleks tal olnud õigus saada alates 8. juulist 2005 kuni 7. juulini 2006 *indemnité d'incapacité primaire*'i.

28. Sellepärast tuleb EÜ artiklit 42 silmas pidades mõista määruse nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punkti a nii, et see kohustab liikmesriiki, nagu Belgiat, mitte ainult arvestama invaliidsushüvitise maksmisel kõiki perioode, mille kestel asjaomane isik sai invaliidsushüvitisi Luksemburgi õigusaktide alusel, vaid ka arvestama *indemnité d'incapacité primaire*'i maksmisel ja arvutamisel kõiki Luksemburgi õigusaktide kohaselt täitunud kindlustusperioode nii, nagu need perioodid oleksid täitunud tema enda õigusaktide kohaselt.

29. Sellepärast peavad Belgia ametiasutused tõlgendama ja kohaldama 14. juuli 1994. aasta seaduse artiklit 93 määruse nr 1408/71 artikli 40 lõike 3 punkti a eeltoodud tõlgendust arvestades. Nagu Euroopa Kohus on pidevalt märkinud, peavad liikmesriigid oma sotsiaalkindlustussüsteemi korraldamise ja rakendamise volitusi teostades järgima ühenduse õigust, eriti EÜ asutamislepingu sätteid töötajate liikumisvabaduse kohta. [17] Seega ei ole liikmesriikide volitused piiramatud. Eriti on liikmesriigid kohustatud austama määruse nr 1408/71 mõtet ja põhimõtteid, sealhulgas seda, et isikut ei karistataks tema liikumisvabaduse kasutamise eest, ja veenduma, et nii loodud süsteem ei jäta seda isikut ilma sotsiaalkaitsest. [18] Kuigi ebasoodsamad tingimused – võrreldes ainult ühes liikmesriigis töötava töötaja olukorraga –, mis tulenevad selle töötaja tegevuse laienemisest või üleviimisest teise või mitmesse teise liikmesriiki ja sellest, et tema suhtes hakkavad kehtima veel teatavad sotsiaalkindlustusalased õigusaktid, ei ole põhimõtteliselt vastuolus EÜ artikliga 39 ega EÜ artikliga 43, ei tohi sellistest õigusaktidest siiski tuleneda pelgalt selline sotsiaalkindlustusmaksete tasumine, mille tulemusel ei teki mingit hüvitist. [19] Nagu juba mainitud,

15 – Eespool 12. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Lustig, punkt 31; eespool 12. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Reichling, punkt 24.

16 – Eespool 12. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Lustig, punkt 31; eespool 12. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Moscato, punkt 28.

17 – 26. jaanuari 1999. aasta otsus kohtuasjas C-18/95: Terhoeve (EKL 1999, lk I-345, punkt 34); eespool 5. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Decker, punkt 23; eespool 4. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Piatkowski, punkt 33; 7. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-227/03: van Pommeren-Bourgondiën (EKL 2005, lk I-6101, punkt 39); eespool 4. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Derouin, punkt 25; eespool 5. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Klöppel, punkt 16; eespool 14. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Petersen, punkt 42.

18 – Eespool 4. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Derouin, punkt 25.

19 – Eespool 6. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Hervein jt, punkt 51; eespool 4. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Piatkowski, punkt 34.

kui Leyman ei oleks pidanud saama oma töövõimetuse esimese aasta jooksul Belgia sotsiaalkindlustusasutustelt mingeid makseid, puuduks sel perioodil hüvitis tema poolt Belgias tasutud sotsiaalkindlustusmaksetelt.

IV. Ettepanek

30. Eelnevatest põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Tribunal du travail de Nivelles'i küsimustele järgmiselt.

Nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes artikli 40 lõike 3 punkti b tuleb tõlgendada nii, et A-tüüpi õigusakte kohaldav liikmesriik, kes seab invaliidsushüvitise maksmise tingimuseks asjaomase isiku eelneva töövõimetuse teatava perioodi kestel, on juhul, kui töötaja, kelle suhtes kehtisid need õigusaktid, jääb töövõimetuks ja seejärel invaliidiks ajal, kui tema suhtes kehtivad teise liikmesriigi õigusaktid, kohustatud vastaval perioodil töövõimetule isikule makstavate enda õigusaktidega ette nähtud hüvitiste saamise õiguse määramisel ja nende hüvitiste summa arvutamisel arvesse võtma kõiki teise liikmesriigi õigusaktide kohaselt täitunud perioode.